

Feest van St. Lutgart

Lezingen

- Ez 17, 22-24 (Ik zal een nederig twijgje verheffen)
- Mc 4, 26-34 (Het Rijk is als een mostaardzaadje)

Homilie

Geachte medegelovigen,
vandaag vieren we het feest van de Heilige Lutgardis (Lutgart) van Tongeren (1182-1246). 16 juni is eigenlijk haar sterfdag, haar geboorte in de eeuwigheid. Toen zij in 1246 overleed, was ze 64 jaar oud.

Over haar leven zijn we betrekkelijk goed ingelicht. Op twaalfjarige leeftijd verliet ze haar geboortestad en trok ze zich terug in het Sint-Catharinaklooster in Sint-Truiden, een gemeenschap van Benedictinessen. Een echte roeping had ze niet, maar omdat er thuis geen geld was voor een bruidsschat en dus ook niet voor een fatsoenlijke huwelijksparij, was voor een meisje van haar stand het klooster de enige oplossing. Alleenstaande vrouwen wachtte immers een weinig benijdenswaardige toekomst. Veilige kloostermuren daarentegen garandeerden een vrij comfortabel bestaan. Van echte geloofsijver was echter niet altijd sprake, en dat was ook het geval bij Lutgart. Tot zij op twintigjarige leeftijd een visioen kreeg, een visioen van Christus. Dat gaf haar leven een nieuwe wending.

Eerst dachten haar medezusters dat het om een voorbijgaande bevlieging ging, maar de visioenen bleven aanhouden. In 1208 verliet ze Sint-Truiden om haar intrek te nemen bij de Cisterciënzer monialen van Aywières, het huidige Awirs bij Flémalle. Daar was de regel strenger en kon zij zich beter focussen op een spiritueel leven. Haar mystieke ervaringen en gevoelens van verbondenheid met God en Christus werden steeds intenser. Er was zelfs sprake van levitaties en stigmata, van wonderbaarlijke genezingen en profetische gaven. De laatste elf jaar van haar leven was ze blind, een handicap die zij beschouwde als een gift van God: Het stelde haar in staat los te komen van de zichtbare en vergankelijke wereld, die haar alleen maar kon afleiden van wat zij wezenlijk achtte.

Dat zij aanvankelijk geen Frans sprak en de taal nooit volledig onder de knie kreeg, liet haar toe zich gemakkelijker af te zonderen en zich volledig toe te leggen op gebed en beschouwing. Het bood haar een valabel excuus om geen abdis te moeten worden, want zij was graag gezien en haar raadgevingen werden op prijs gesteld.

Soms doet Lutgart een beetje denken aan die andere populaire figuur, de Heilige Rita van Cascia (ca. 1367-1447), een weduwe uit Umbrië die een kleine honderd jaar later leefde. Na de tragische dood van haar man en zonen was zij in het klooster getreden, waar zij gelijkaardige ervaringen opdeed als Lutgart.

Dat 'Lutgart' in onze contreien ooit zo'n populaire naam was, heeft ongetwijfeld te maken met het feit dat de Vlaamse Beweging haar als haar patrones beschouwde. Haar vermeende onwil om Frans te leren, een fenomeen dat ons niet helemaal onbekend voorkomt, zit daar zeker voor iets tussen. Mensen zetten heiligen nu eenmaal graag naar hun hand.

Heden wordt Lutgart van Tongeren en Awirs vooral geprezen als een van de grote mystici van het Duecento, de 13de eeuw. Anders dan bij haar tijdgenote Hadewijch van Antwerpen, stonden haar mystieke ervaringen in hoge mate in het teken van Jezus' lijden. Vandaag zijn wij er ons van bewust dat godsdienstbeleving niet eenzijdig daarop mag gericht zijn. We mogen het lijden niet opzoeken of vergoelijken, laat staan verheerlijken. Niet de dood, maar de Verrijzenis, in alle betekenissen van het woord, is immers het centrale punt van ons geloof. Maar lijden maakt nu eenmaal deel uit van ons menselijk bestaan, of we dat nu graag hebben of niet. Ook in het rijke Westen, waar men, tegen beter weten in, altijd maar op de vlucht lijkt voor werkelijke en ingebeelde tegenslagen, is er ontzaglijk veel lijden, zowel lichamelijk, geestelijk, psychisch, als moreel. Soms zoeken mensen verlichting in oosterse wijsheid, maar fundamenteel lost dat de zaken niet op. Een christen zal daarom zijn lijden rustig op zich proberen te nemen, er in het licht van Jezus' doodstrijd zin aan geven en daarbij mededogen tonen jegens lotgenoten. Voorbeelden van heiligen als Lutgart zullen hem daarbij tot steun en inspiratie zijn.

Lutgart haar jeugd jaren speelden zich af in de periode van de onstuimige en nog altijd tot de verbeelding sprekende koning Richard Leeuwenhart (1157-1189-1199). Zij was een leeftijdgenoot van de Heilige Franciscus van Assisi (1181/1182-1226), door sommigen beschouwd als de grootste heilige van West-Europa, en één à twee generaties jonger dan Bernard van Clairvaux (1090-1153), de grote hervormer van de Cisterciënzerorde (waartoe Lutgart behoorde) en een van de meest invloedrijke personaliteiten van zijn tijd. Het is alsof toen de ene heilige de andere aanstak. Het was een tijd van wat ik 'ongeremde heiligen' zou willen noemen, een van de grote bloeiperiodes uit de westerse geschiedenis.

Men zou haast gaan denken dat precies in die periode het mosterdzaad waarover Jezus sprak, tot volle wasdom was gekomen: de groot geworden struik, in de schaduw waarvan vogels van allerlei pluimage zich konden nestelen en zich spiegelen aan zovele buitengewone figuren. Het indrukwekkend beeld van het komende Rijk Gods dat Jezus gebruikt, was kennelijk geïnspireerd op een

passage uit Ezechiël (17, 22-24), waarin de profeet Jahweh laat zeggen hoe Hij op een hoge berg een miniem takje zou planten, een scheut waaruit ooit een majestueuze ceder zou groeien.

Maar hoe sterk het Godsvertrouwen bij vele tijdgenoten ook was, van het Rijk Gods was er in de verste verte nog geen sprake. Denk alleen maar aan de kruistochten en al het leed dat zij hebben veroorzaakt. Al waren ze vaak noodzakelijk ter bescherming van de heilige plaatsen – Bernardus van Clairvaux was zelfs de promotor van de tweede kruistocht! – veelal waren ze slecht georganiseerd en mondden ze uit in afschuwelijke slachtpartijen.

In feite is de vestiging van het Rijk Gods een opdracht die nooit af is, nooit af zal zijn. Tot voor kort durfde ik wel eens beweren dat wij er heden, nu het christelijk gedachtegoed zich over heel de wereld heeft verspreid, beter voorstaan dan ooit tevoren, maar na al wat er zich de voorbije jaren aan onmenselijkheid heeft voorgedaan, vaak door medeplichtigheid van mensen die zich als jood of christen identificeren, doe ik dat niet meer.

Zoals het zich laat aanzien, is het Rijk Gods een project waarachter elke generatie zich telkens opnieuw zal moeten scharen. Daartoe is veel energie en vooral moed nodig. Ik hoop en bid dat onze nakomelingen personen mogen ontmoeten die hen zullen herinneren aan authentieke heiligen als Franciscus van Assisi en onze Lutgardis van Tongeren.

© *Hans Hauben*